

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.411.003.01.2017

S/17/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	S/17/003 – „Realizacja przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. zadań w zakresie ustalania cen za wodę wodociągową” ¹
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
<i>Kontroler</i>	Andrzej Lis, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/143/2017 z 5 lipca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Spółka z o.o., ul. Ludwika Solskiego 13, 32-800 Brzesko („RPWiK” lub „Spółka”)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Zbigniew Gładys, Prezes Zarządu Spółki (dowód: akta kontroli str. 2-14)

II. Ocena kontrolowanej działalności

<i>Ocena ogólna</i> ²	Spółka, realizując zadanie w zakresie ustalania cen za wodę wodociągową, naruszyła szereg przepisów ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków³ oraz rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁴. Doprowadziło to m.in. do: – nierzetelnego ustalenia ceny (netto) 1 m³ wody wodociągowej, co skutkowało poniesieniem przez odbiorców tej wody nieuzasadnionych, większych wydatków (w wysokości netto 0,10 zł i 0,11 zł za każdy 1 m³) w okresie obowiązywania taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków; – zawyżenia niezbędnych przychodów w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę; – pobierania opłat za przeglądy (odbory) przyłączy wodociągowych obejmujących m.in. czynności techniczne (zdefiniowane przez RPWiK); – niezdefiniowania formalnego taryfowych grup odbiorców (na podstawie obowiązujących kryteriów); – nieskompletowania niektórych dokumentów, wymaganych do wniosków o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków; – nieuwzględnienia obowiązujących numeracji formularzy tabel w kalkulacji ww. taryf; – niewypełnienia obowiązków dotyczących treści publikacji ww. taryf.

W ocenie NIK terminowo przygotowywano wnioski o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a zatwierdzone taryfy ogłaszano w obowiązującym terminie. W prawidłowy sposób prowadzone były działania windykacyjne.

¹ Okres objęty kontrolą – od 1 stycznia 2015 r. do dnia zakończenia kontroli.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2017, poz. 328 ze zm. – dalej: „ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”.

⁴ Dz. U. Nr 127, poz. 886 ze zm. – dalej: „rozporządzenie MB w sprawie określania taryf”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Spółka powstała w wyniku przekształcenia dotychczasowego Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku w jednoosobową spółkę Związku Międzygminnego ds. Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku (Związek Międzygminny)⁵. Do RPWiK przyjęto czterech wspólników: Gminę Brzesko⁶, Gminę Dębno⁷, Gminę Wojnicz⁸ i Gminę Zakliczyn⁹. Spółka świadczyła usługi na obszarze ww. gmin. W KRS, jako przedmiot przeważającej działalności, wykazano pobór, uzdatnianie, dostarczanie i sprzedaż wody, a pozostałej działalności m.in. odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Spółka jest przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. W badanym okresie RPWiK wykonywała także badania i analizy techniczne wody, przyłącza wodociągowe, oraz dowoziła wodę beczkowitzem.

(dowód: akta kontroli str. 15-105, 107, 261, 278, 574-576)

1. Podstawowe dane finansowo-ekonomiczne wg stanu na koniec 2014 r., 2015 r. i 2016 r. kształtowały się, odpowiednio:

- aktywa/pasywa: 107 589,2 tys. zł, 110 333,2 tys. zł, 112 843,4 tys. zł;
- kapitał podstawowy: 68 349,0 tys. zł, 75 182,0 tys. zł, 75 275,0 tys. zł;
- kapitał zapasowy: 2 856,8 tys. zł, 2 825,3 tys. zł, 3 876,4 tys. zł;
- rachunek zysków i strat (zysk/strata netto): -32,3 tys. zł, 366,8 tys. zł, 126,4 tys. zł;
- stan środków pieniężnych na koniec okresu: 7 027,0 tys. zł, 8 301,1 tys. zł, 14 395,0 tys. zł;
- przychody ze sprzedaży ogółem: 19 469,0 tys. zł, 20 261,6 tys. zł, 20 679,2 tys. zł;
  - w tym: przychody w zakresie sprzedanej wody: 10 037,3 tys. zł, 10 108,5 tys. zł, 11 203,3 tys. zł;
- koszty działalności operacyjnej: 19 679,1 tys. zł, 20 863,1 tys. zł, 22 043,7 tys. zł;
- zysk (strata) ze sprzedaży: -210,1 tys. zł, -601,5 tys. zł, -1 364,5 tys. zł.

Spółka w badanym okresie nie występowała do Związku Międzygminnego o dodatkowe środki na realizację zadań związanych z przygotowaniem taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę. Z tego tytułu nie ewidencjonowano żadnych wzajemnych rozliczeń ze Związkiem Międzygminnym.

Dwie gminy wniosły wkłady pieniężne na współfinansowanie budowy sieci wodociągowej:

- Gmina Dębno – 18 tys. zł, co stanowiło 42,3% kosztu wybudowanej sieci o długości 719 mb na terenie miejscowości Wola Dębińska i Dębno;
- Gmina Wojnicz – 109 tys. zł, z czego 16 tys. zł (35,9%) przeznaczyła na wybudowanie sieci o długości 197 mb na ul. Krakowskiej w Wojniczu, a 93 tys. zł na wybudowanie odcinka sieci o długości 440 mb pomiędzy miejscowościami Dębina Zakrzowska i Dębina Łętowska.

Realizowane w latach 2014-2016 zadania, w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, dofinansowane były w wys. 1 924,4 tys. zł z Funduszu Spójności (Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”, Priorytet I, Działanie „POIS.01.01.00”), w ramach Projektu pn. „Ochrona wód w dorzeczu rzeki Dunajec i Uszwicy, poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie działalności Związku Międzygminnego w Brzesku”. W kontrolowanym okresie nie uchwalano ani nie przekazywano dopłaty do cen wody, o której mowa w art. 24 ust. 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-108, 215-259, 262-263)

2. Spółka posiadała wyodrębniony system rachunkowości służący do ewidencji zdarzeń gospodarczych w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zatwierdzone zasady (politykę rachunkowości), o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰.

⁵ Według aktu notarialnego nr 1112/1999 z 2 czerwca 1999 r. posiada 23 230 uprzywilejowanych udziałów.

⁶ Według aktu notarialnego nr 966/2004 z 24 maja 2004 r. posiada 106 922 udziałów zwykłych.

⁷ Według aktu notarialnego nr 373/2006 z 24 stycznia 2006 r. posiada 1 715 udziałów zwykłych.

⁸ Według aktu notarialnego nr 5419/2008 z 18 lipca 2008 r. posiada 19 136 udziałów zwykłych.

⁹ Według aktu notarialnego nr 1284/2009 z 28 stycznia 2009 r. posiada 4 864 udziałów zwykłych.

¹⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 ze zm.

Ewidencja księgową umożliwia: wydzielenie kosztów stałych i zmiennych, przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami działalności, a także – w odniesieniu do poszczególnych taryf – ustalenie kosztów związanych z działalnością inwestycyjną w poprzednim roku obrachunkowym oraz dokonanie alokacji niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług.

Przychody z tytułu zaopatrzenia w wodę ewidencjonowane były bez rozdzielenia ich na przychody zrealizowane w ramach przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz na przychody zrealizowane w ramach umów cywilnoprawnych zawartych w myśl zasady określonej w art. 6 ust. 1a tej ustawy¹¹.

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „Spółka nie przewidywała sprzedaży wody na podstawie umów cywilnoprawnych w innych cenach niż ustalone na podstawie taryf. Dlatego też przychody, jak i koszty z tego tytułu, zostały uwzględnione w kalkulacjach i nie dokonano rozdzielenia w ewidencji finansowej przychodów zrealizowanych w ramach ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków oraz przychodów z tytułu dostaw wody realizowanych na podstawie umów zawartych na zasadach określonych w art. 6 ust 1a tej ustawy”.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 108, 125-129, 264-277)

3. Spółka przedstawiła Związkowi Międzygminnemu:

- Wnioski o zatwierdzenie dwóch taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę, tj. na okresy: 1.02.2015 – 31.01.2016 oraz 1.02.2017 – 31.01.2018, w terminie 70 dni przed planowanym dniem wejścia taryf w życie – wymaganym w art. 24 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – tj. odpowiednio 21 listopada 2014 r. i 21 listopada 2016 r.

Stosownie do § 19 ust. 1 pkt 1 i pkt 2, ust. 2 pkt 1, ust. 3 pkt 1 (dot. uzasadnienia wniosku na okres 1.02.2017 – 31.01.2018), ust. 3 pkt 2 i pkt 4 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf, do ww. wniosków dołączono wymagane załączniki i informacje, z pominięciem:

- informacji wymaganych § 19 ust. 2 pkt 2-4 przytoczonego wyżej rozporządzenia, tj. standardów jakościowych usług, w tym informację dotyczącą wpływu określonej taryfy na ich poprawę; spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów; zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf;
  - informacji wymaganej § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia, tj. informacji o ilości i cenie za zakup wody przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne;
  - informacji wymaganej § 19 ust. 3 pkt 1 przytoczonego rozporządzenia, tj. ostatniego sprawozdania finansowego za rok obrotowy (dot. wyłącznie uzasadnienia wniosku na okres 1.02.2015 – 31.01.2016);
  - oznaczenia załączonych do wniosków tabel, będących szczegółową kalkulacją cen i stawek opłat, kolejnymi liczbami (od 1 do 8), zamiast literami (od A do H) – wymaganymi przepisami rozporządzenia MB w sprawie określania taryf.
- Wniosek o przedłużenie na okres 1.02.2016 – 31.01.2017 obowiązywania dotychczasowej taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę (obejmującej okres 1.02.2015 – 31.01.2016), który został złożony 18 listopada 2015 r. Do wniosku dołączono wszystkie wymagane przepisami załączniki, tj. informacje dotyczące zakresu świadczonych usług oraz warunków ekonomicznych uzasadniających przedłużenie obowiązywania dotychczasowych taryf (zgodnie z art. 24 ust. 9b i ust. 9c ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę).

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

4. W kontrolowanych taryfach RPWiK zamieściła elementy wymagane § 4 ust. 1 pkt 2-5, ust. 2 pkt 1 i pkt 2 oraz w § 5 pkt 1 i pkt 2 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf¹².

Zgodnie z § 14 przytoczonego wyżej rozporządzenia RPWiK dokonała wyboru:

¹¹ Umowy o dostarczenie wody, zawarte pomiędzy RPWiK a Gminą Borzęcin (na czas nieoznaczony), w dniach: 1 sierpnia 2000 r., 15 lutego 2007 r. (nr 05/UG/ZP/07) i 10 stycznia 2012 r. oraz umowa nr 226055 o zaopatrzenie w wodę, zawarta 1 lipca 2015 r. pomiędzy RPWiK a Gminą Nowy Wiśnicz (na okres do 30 czerwca 2017 r.).

¹² Nie dotyczy wniosku o przedłużenie obowiązywania taryf.

- rodzaju taryfy, tj. taryfę niejednolitą – zawierającą różne ceny za dostarczoną wodę dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców;
- struktury taryfy, tj. taryfę wieloczonową zawierającą cenę odniesioną do 1 m³ dostarczonej wody oraz stawkę opłaty abonamentowej, przy czym w ramach poszczególnych grup taryfowych zastosowano różne warianty opłat abonamentowych, a niezbędne przychody z tytułu opłaty abonamentowej kalkulowane były oddzielnie od przychodów dotyczących ilości dostarczanej wody dla poszczególnych grup taryfowych.
(dowód: akta kontroli str. 106-124)

5. Spółka stosowała opłaty związane ze świadczeniem usług zaopatrzenia w wodę z tytułu odbioru przyłącza, rozmrożenia, ponownego montażu wodomierza i wykonania dokumentacji projektowej przyłącza. W kontrolowanym okresie RPWiK pobierała opłaty m.in. z tytułu przeglądu (odbioru) przyłączy wodociągowych.

Należności za przeglądy (odbioru) przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych były naliczane i pobierane na podstawie kalkulacji, tj.:

- średniej płacy pracowników sieci;
- średniej płacy pracowników działu technicznego;
- stawki opłat za wynajęcie samochodów: Citroen Jumper, WV Transporter T5 i Skoda Fabia V, zysku (15%) i kosztów ich napraw, opisanych w kalkulacjach jako amortyzacja (kierownik Działu Transportu wyjaśnił, że „w pozycji nr 2 w kalkulacjach o numerach 4/2014 i 5/2016 powinien wystąpić zapis *naprawa remonty*, a nie *amortyzacja*; pojazdy w tym czasie zostały już zamortyzowane”).

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124, 446-453, 455-465, 472-580)

6. Spółka, dla ustalenia poziomu niezbędnych przychodów w taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na okresy: 1.02.2014 – 31.01.2015., 1.02.2015 – 31.01.2016, 1.02.2017 – 31.01.2018, odpowiednio uwzględniła:

- koszty eksploatacji i utrzymania: 10 103,6 tys. zł, 10 366,4 tys. zł, 11 035,9 tys. zł;
- amortyzację lub odpisy umorzeniowe: 2 021,5 tys. zł, 2 197,0 tys. zł, 2 086,3 tys. zł;
- opłaty środowiskowe: 149,2 tys. zł, 155,9 tys. zł, 167,1 tys. zł;
- marżę zysku: 101,0 tys. zł, 103,7 tys. zł, 0,0 zł;
- wartość niezbędnych przychodów: 10 204,7 tys. zł, 10 470,1 tys. zł, 11 035,9 tys. zł.

Spółka w kalkulacjach nie uwzględniała podwyższonych opłat za pobór wód, a do niezbędnych przychodów nie przyjęła: rat kapitałowych ponad wartość amortyzacji, odsetek i należności nieregularnych.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

7. Z ewidencji finansowej RPWiK wynika, że wykonanie kosztów eksploatacji i utrzymania za rok obrachunkowy poprzedzający wprowadzenie nowych taryf zostało przygotowane rzetelnie i w oparciu o rzeczywiste dane. Koszty te uwzględniają koszty związane z dostarczaniem wody do odbiorców nieobjętych zbiorowym zaopatrzeniem w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

8. Poziom niezbędnych przychodów w taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę (na okresy: 1.02.2014 – 31.01.2015., 1.02.2015 – 31.01.2016, 1.02.2017 – 31.01.2018) przedstawiono w pkt 6 niniejszego wystąpienia. W badanym okresie:

- RPWiK nie użytkowała nieodpłatnie żadnych środków trwałych, o których mowa w § 9 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf, a do taryf nie zostały w kalkulowane należności nieregularne, o których mowa w § 9 ust. 2 tego rozporządzenia;
- RPWiK przyjęła do planowania niezbędnych przychodów dane dotyczące średniorocznego wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz średniorocznego wskaźnika cen produkcji sprzedanej przemysłu – stosownie do zasad określonych w § 8 ust. 1 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

9. Spółka, w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, stosowała:

- w zależności od przyjętego rodzaju taryfy dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług – taryfę niejednolitą,
- w zależności od struktury taryfy – taryfę wieloczonową.

Rok taryfowy obejmował okres od 1 lutego do 31 stycznia.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

10. W żadnym z badanych wniosków taryfowych nie przedstawiono formalnych definicji taryfowych grup odbiorców. Przybliżone zdefiniowanie poszczególnych grup taryfowych (niżej wymienionych) umożliwiły ogólne informacje zawarte w uzasadnieniach do wniosków taryfowych:

- grupa 1: gospodarstwa domowe, a także gmina rozliczana za ilość wody pobranej z publicznych studni i źródeł ulicznych, wody dostarczonej do publicznych fontann, zraszania publicznych terenów zielonych oraz woda pobrana na cele przeciwpożarowe;
- grupa 2: pozostali odbiorcy.

Dla każdej z grup taryfowych Spółka stosowała kilka różnych opłat taryfowych.

Dla tak zdefiniowanych grup odbiorców RPWiK prawidłowo dokonała alokacji niezbędnych przychodów na ww. wyodrębnione taryfowe grupy odbiorców usług oraz stosowała dwa podstawowe współczynniki alokacji kosztów, tj.:

- udział poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług w całkowitej ilości dostarczonej wody;
- przewidywane roczne opłaty za korzystanie ze środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

11. W badanym okresie system wodociągowy obsługiwany przez RPWiK zasilany był przez jedno ujęcie wody powierzchniowej zlokalizowane na rzece Dunajec w miejscowości Isep, uzdatnianej przez jedną stację uzdatniania należącą do RPWiK (w Łukanowicach). W kontrolowanych latach taryfowych (1.02.2014 – 31.01.2015., 1.02.2015 – 31.01.2016, 1.02.2017 – 31.01.2018) cena 1 m³ wody dostarczanej wynosiła, odpowiednio (netto): dla grupy 1 – 4,13 zł, 4,18 zł, 4,18 zł, a dla grupy 2 – 5,10 zł, 5,16 zł, 5,16 zł.

Powyższe taryfy, a w szczególności taryfowe grupy odbiorców usług, nie były oparte na zróżnicowanej jakości wody lub kosztach z tego wynikających.

Wyniki badań jakości wody potwierdzały, że RPWiK w badanym okresie dostarczała wodę spełniającą wymagania rozporządzeń Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹³. Nie odnotowano żadnych skarg i reklamacji na jakość wody.

Wyjątek stanowił jeden przypadek przekroczenia wartości parametrycznych w próbce wody pobranej z wodociągu publicznego¹⁴, tj.:

- 19 czerwca 2017 r. o godz. 9:20 (w ramach monitoringu kontrolnego) – przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Brzesku (PPIS), który stwierdził przekroczenie *Clostridium perfringens* (łącznie z przetrwalnikami) na 100 ml wody (6 jtk przy normie 0);
- 20 czerwca 2017 r. PPIS wydał decyzję nr 29/17, w której stwierdził brak przydatności wody do spożycia zarówno surowej jak i po przegotowaniu i nakazał RPWiK (pod rygorem natychmiastowej wykonalności):
  - unieruchomić wodociąg Łukanowice-Brzesko, zaopatrujący miejscowości powiatu brzeskiego, do czasu uzyskania pozytywnych wyników mikrobiologicznych w zakresie *Clostridium perfringens* (łącznie z przetrwalnikami) na 100 ml wody;
  - przekazać skutecznie informacje o unieruchomieniu wodociągu wszystkim użytkownikom, korzystającym z wody pochodzącej z tego wodociągu;
  - zapewnić wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi z innego źródła do czasu zapewnienia wody odpowiadającej wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹⁵.

W uzasadnieniu decyzji PPIS podał, że używanie przez konsumentów wody do spożycia z ww. wodociągu o takim rodzaju zanieczyszczenia stwarza zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz może być przyczyną szerzenia się chorób jelitowych.

¹³ Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi: z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm.) oraz z dnia 13 listopada 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1989).

¹⁴ Z wodociągu publicznego Brzesko-Łukanowice (należącego do RPWiK), w miejscu poboru wody (z kranu za wodomierzem) zlokalizowanym w Domu Dziecka w Jasieniu.

¹⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 1989.

- 20 czerwca 2017 r. PPIS wydał drugą decyzję nr 30/17, dotyczącą przekroczenia ww. wartości parametrycznych (po zapoznaniu się z wnioskiem Starosty Bocheńskiego z 20 czerwca 2017 r.), którą zmienił decyzją własną nr 29/17 z 20 czerwca 2017 r., w taki sposób, że zakazał „używania wody do spożycia wody surowej jak i po przegotowaniu, także do celów higienicznych (mycie) z wodociągu Brzesko-Łukanowice, zaopatrującego miejscowości powiatu brzeskiego do czasu uzyskania pozytywnych wyników mikrobiologicznych w zakresie Clostridium perfringens (łącznie z przetrwalnikami) na 100 ml wody. Wody można używać wyłącznie do celów sanitarnych – spłukanie toalet”;
- 21 czerwca 2017 r. PPIS wydał decyzję nr 31/17, w której stwierdził, że woda z ww. wodociągu jest przydatna do spożycia przez ludzi. W uzasadnieniu decyzji PPIS podał, że podstawą wydania decyzji były wyniki z badań próbek wody pobranej przez RPWiK 20 czerwca 2017 r. z wodociągu publicznego Brzesko-Łukanowice (w tym pobranej w tym samym punkcie poboru o godzinie 10:45) oraz przez Oddział Laboratoryjny w Tarnowie należący do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie. Badania te wykazały, że jakość wody w zakresie zbadanych parametrów mikrobiologicznych – w tym wcześniej kwestionowanego Clostridium perfringens – odpowiadała wymogom ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia;
- RPWiK rzetelnie realizowała działania zlecone przez PPIS w sytuacji wystąpienia skażenia wody.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124, 278-281)

12. RPWiK była spółką prawa handlowego i podlegała zasadom określonym w ustawie z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych¹⁶, jej zysk był przeznaczany na kapitał zapasowy, który wraz z kapitałem spółki stanowił źródło finansowania RPWiK oraz był przeznaczony na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

13. Spółka nie posiadała dokumentacji potwierdzającej, że Związek Międzygminny:

- sprawdzał z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zgodność taryf na okresy 1.02.2014 – 31.01.2015., 1.02.2015 – 31.01.2016, 1.02.2017 – 31.01.2018 oraz „Wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych”;
- weryfikował, poniesione w poprzednim roku, koszty związane ze świadczeniem usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę;
- zgłaszał uwagi do ww. dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

14. Taryfy na okresy 1.02.2014 – 31.01.2015, 1.02.2015 – 31.01.2016, 1.02.2016 – 31.01.2017 weszły w życie na podstawie uchwał Zgromadzenia Związku Międzygminnego podjętych, odpowiednio: 20 grudnia 2013 r. (uchwała nr XVI/45/2013), 5 stycznia 2015 r. (uchwała nr I/7/2015) i 16 grudnia 2015 r. (uchwała nr V/20/2015).

Taryfa na okres 1.02.2017 – 31.01.2018 weszła w życie na podstawie art. 24 ust. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ponieważ Zgromadzenie Związku Międzygminnego nie podjęło uchwały w tej sprawie w ustawowo przewidzianym terminie.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

15. Spółka ogłosiła zatwierdzone taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę w miejscowej prasie oraz na swojej stronie internetowej¹⁷. Taryfy ogłoszono w terminie przewidzianym w art. 24 ust. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

16. Taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę uchwalane były na okres 12 miesięcy i obowiązywały w okresach: 1.02.2014 – 31.01.2015, 1.02.2015 – 31.01.2016, i 1.02.2016 – 31.01.2017 i 1.02.2017 – 31.01.2018.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 1577.

¹⁷ rpwikbrzesko.com.pl/attachments/article/64/Taryfa%202017.

W kontrolowanym okresie RPWiK nie otrzymała żadnych rozstrzygnięć nadzorczych Wojewody Małopolskiego dotyczących uchwał Zgromadzenia Związku Międzygminnego w sprawie zatwierdzenia lub przedłużenia okresu obowiązywania taryf.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

17. Stan należności (łącznie za wodę i ścieki) wynosił:

- na koniec 2015 r. – 1 835,8 tys. zł (1 084,3 tys. zł stanowiły należności terminowe, 619,3 tys. zł – przeterminowane do 364 dni i 132,2 tys. zł – przeterminowane ponad 364 dni), w tym:
  - należności od osób fizycznych – 822,6 tys. zł (239,5 tys. zł stanowiły należności terminowe, 480,8 tys. zł – przeterminowane do 364 dni i 102,3 tys. zł – przeterminowane ponad 364 dni),
  - należności od osób prawnych – 1 013,2 tys. zł (844,8 tys. zł stanowiły należności terminowe, 138,5 tys. zł – przeterminowane do 364 dni i 29,9 tys. zł – przeterminowane ponad 364 dni);
- na koniec 2016 r. – 1 769,8 tys. zł, (1 162,1 tys. zł stanowiły należności terminowe, 503,5 tys. zł – przeterminowane do 364 dni i 104,2 tys. zł przeterminowane ponad 364 dni), w tym:
  - należności od osób fizycznych – 797,4 tys. zł (262,4 tys. zł stanowiły należności terminowe, 438,7 tys. zł – przeterminowane do 364 dni i 96,3 tys. zł – przeterminowane ponad 364 dni);
  - należności od osób prawnych – 972,4 tys. zł (899,7 tys. zł stanowiły należności terminowe, 64,8 tys. zł – przeterminowane do 364 dni i 7,9 tys. zł – przeterminowane ponad 364 dni).

Spółka prowadziła wobec odbiorców usług z tytułu dostaw wody i odbioru ścieków cztery rodzaje działań windykacyjnych, które polegały na: informowaniu o zadłużeniu (rodzaj 1), wzywaniu do zapłaty należności (rodzaj 3), wzywaniu przedsądowym do zapłaty (rodzaj 4) i ostatecznym wzywaniu do zapłaty (rodzaj 5). Badanie kontrolne na próbie 5 największych kwotowo dłużników (w 2015 r. i 2016 r.) wykazało, że każdego z nich objęto czterema rodzajami postępowań windykacyjnych. Prowadzone działania windykacyjne w większości przypadków wpłynęły skutecznie na dyscyplinę płatniczą dłużników. W porównaniu do należności przypisanych należności zapłacone wyniosły:

a) W 2015 r.:

- rodzaj 1: należność – 1 135,4 tys. zł, zapłata – 790,1 tys. zł (69,6%),
- rodzaj 3: należność – 1 411,5 tys. zł, zapłata – 1 126,0 tys. zł (79,8%),
- rodzaj 4: należność – 1 256,9 tys. zł, zapłata – 202,6 tys. zł (16,1%),
- rodzaj 5: należność – 3 217,0 tys. zł, zapłata – 1 798,4 tys. zł (55,9%).

W 2016 r.:

- rodzaj 1: należność – 846,7 tys. zł, zapłata – 607,0 tys. zł (71,7%),
- rodzaj 3: należność – 2 504,9 tys. zł, zapłata – 732,1 tys. zł (29,2%),
- rodzaj 4: należność – 31,1 tys. zł, zapłata – 26,7 tys. zł (85,8%),
- rodzaj 5: należność – 2 384,3 tys. zł, zapłata – 1 340,9 tys. zł (56,2%).

Wartość należności przedawnionych/umorzonych w kontrolowanym okresie kształtowała się następująco:

- 9,6 tys. zł stanowiły kwoty umorzone, uznane za podatkowe oraz 4,3 tys. zł – kwoty przedawnione i umorzone, nieuznane za podatkowe (2015 r.);
- 4,6 tys. zł stanowiły kwoty przedawnione i umorzone, nieuznane za podatkowe (2016 r.).

W łącznej wartości kwot przedawnionych i umorzonych (18,5 tys. zł), suma najwyższych jednostkowych kwot wynosiła 16,7 tys. zł i dotyczyła 3 osób prawnych oraz jednej osoby fizycznej. Należności od ZOZ w Brzesku zostały umorzone po spełnieniu warunków odprowadzania ścieków. W pozostałych przypadkach umorzenia należności poprzedziły opinie radcy prawnego, który wskazał na znikomą skuteczność dochodzenia roszczeń.

Na pozostałą wartość kwot przedawnionych i umorzonych (1 794,83 zł) składały się należności o wartościach mniejszych niż 0,9 tys. zł.

W RPWiK ustalono, w zarządzeniu wewnętrznym nr 14/2014 Prezesa Zarządu z 19 grudnia 2014 r., że odpisy aktualizujące należności będą dokonywane metodą zbiorczą na

31 grudnia, tj. w wysokości 50% – dla należności powyżej pół roku do roku, a w wysokości 100% – dla należności powyżej roku.

Z powództwa RPWiK toczyło się 5 spraw sądowych z tytułu zaległości za dostawę wody, wniesionych w latach 2015-2016. Łączna wartość przedmiotu sporów dla tych spraw wynosiła 42,5 tys. zł, z czego jednym z pozwanych było przedsiębiorstwo w upadłości likwidacyjnej, gdzie wartość sporu wynosiła 31,4 tys. zł. W dwóch przypadkach RPWiK oceniła, że szanse na odzyskanie należności były znikome.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124, 288-413)

18. Spółka podejmowała działania na rzecz minimalizacji kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, tj.:

- ograniczyła zużycie energii elektrycznej, co spowodowało obniżenie o 14% jednostkowych kosztów pompowania wody czystej i uzyskanie przez okres 4 miesięcy oszczędności rzędu 20 tys. zł;
- dociepliła obiekt stacji uzdatniania wody, przez co ograniczono koszty jego ogrzewania;
- wyremontowała sieci i przyłącza wodociągowe;
- rozbudowała monitoring systemu zaopatrzenia w wodę;
- zamontowała wodomierze z możliwością zdalnego odczytu oraz wodomierze w wyższej klasie dokładności pomiaru, co przełożyło się na zmniejszenie strat wody wykazywanych w sprawozdaniach M-06 oraz ograniczenie zatrudnienia pracowników odczytujących wodomierze.

(dowód: akta kontroli str. 106-124, 414-419)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nie zgłosiła Zarządowi Związku Międzygminnego zmiany obszaru działalności RPWiK określonego w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków¹⁸ oraz w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków¹⁹. Według tych dokumentów obszarem działalności Spółki objętej zezwoleniem jest m.in. teren Gminy Gnojnik – nienależącej do Związku Międzygminnego – podczas gdy faktycznie RPWiK realizuje powierzone zadanie w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gmin: Brzesko, Dębno, Wojnicz i Zakliczyn.

(dowód: akta kontroli str. 15-50, 106-124, 282-287, 438-439)

Stosownie do art. 18c w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne zobowiązane jest do niezwłocznego zgłaszania Zarządowi Związku Międzygminnego²⁰ wszelkich zmian danych określonych w zezwoleniu.

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że „Gmina Gnojnik odstąpiła z przynależności do Związku Międzygminnego ds. Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku w 2008 r. Spółka nie skorygowała danych dotyczących obszaru działalności w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, ponieważ cały czas rozpatrywana jest możliwość świadczenia tych usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Obecnie, w trakcie przygotowywania jest inwestycja związana z budową sieci wodociągowej przez Gminę Gnojnik, do której woda będzie dostarczana przez RPWiK w Brzesku”.

(dowód: akta kontroli str. 438-439)

2. Spółka nie zamieściła w uzasadnieniach wniosków o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na okresy 1.02.2015 – 31.01.2016 oraz 1.02.2017 – 31.01.2018 :

- informacji wymaganych § 19 ust. 2 pkt 2-4 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf, tj. standardów jakościowych usług, w tym informacji dotyczącej wpływu określonej taryfy na ich poprawę; spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych

¹⁸ Decyzja Zarządu Związku Międzygminnego znak: ZMWK.I.7037/1/2003 z 3 stycznia 2003 r. o udzieleniu zezwolenia RPWiK na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

¹⁹ Przyjętego uchwałą nr XX/39/2006 Zgromadzenia Związku Międzygminnego z 26 stycznia 2006 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie działalności Związku Międzygminnego.

²⁰ Organ wykonawczy Związku Międzygminnego – zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 2 statutu Związku Międzygminnego.

metod alokacji kosztów; zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf;

- informacji wymaganej § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia, tj. informacji o ilości i cenie za zakup wody przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne;
- informacji wymaganej § 19 ust. 3 pkt 1 przytoczonego rozporządzenia, tj. ostatniego sprawozdania finansowego za rok obrotowy (dot. wyłącznie uzasadnienia wniosku na okres 1.02.2015 – 31.01.2016);
- oznaczenia załączonych do wniosków tabel, będących szczegółową kalkulacją cen i stawek opłat, kolejnymi literami (od A do H) – wymaganymi przepisami rozporządzenia MB w sprawie określania taryf.

– (dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił: „przeoczono obowiązek umieszczania informacji dotyczącej wpływu określonej taryfy na poprawę standardów jakościowych usług”, „Spółka nie stosowała nowych metod alokacji kosztów, dlatego w uzasadnieniach do wniosków o zatwierdzenie taryf na okresy 1.02.2015 – 31.01.2016 i 1.02.2017 – 31.01.2018 nie zamieszczono informacji o spodziewanej poprawie jakości usług”, „Spółka nie podała zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf, bo nie uległy one zmianie w tych okresach”, „Informacje o ilości i cenie za zakup wody nie zostały zamieszczone w uzasadnieniu wniosku, ponieważ Spółka nie dokonuje zakupu wody z urządzeń obcych”, „Spółka omyłkowo nie dołączyła sprawozdania finansowego”, „omyłkowo zastosowano numerację od 1 do 8, zamiast A do H”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

3. W badanych wnioskach taryfowych²¹ Spółka nie zamieściła informacji na temat rodzajów prowadzonej działalności oraz warunków stosowania cen i stawek opłat, wymaganych § 4 ust. 1 pkt 1 i pkt 6 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „przeoczono wymagany element wniosku taryfowego”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

4. W żadnym z kontrolowanych wniosków taryfowych Spółka nie wyodrębniła formalnie taryfowych grup odbiorców na podstawie trzech kryteriów wymaganych art. 2 pkt 13 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, tj. charakterystyki zużycia wody, warunków zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a także sposobu rozliczeń za świadczone usługi.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „przeoczono zasady zawarte w art. 2 pkt 13 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, dotyczące ustalania taryfowych grup odbiorców”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

5. Struktura grup taryfowych przyjęta przez Spółkę w badanych taryfach powodowała, że w ramach jednej grupy taryfowej stosowane były różne opłaty abonamentowe, co więcej niezbędne przychody z tytułu tej opłaty kalkulowane były oddzielnie od przychodów dotyczących ilości dostarczonej wody dla poszczególnych grup taryfowych. Stanowiło to naruszenie wymogów § 13 ust. 7 pkt 1 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf, który stanowi, że różnicowanie cen i stawek opłat, o których mowa w ust. 2, zapewnia się w szczególności przez podział odbiorców usług na grupy taryfowe i przypisanie do poszczególnych grup odpowiadających im planowanych kosztów świadczenia usług.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „działania Spółki wynikały z interpretacji rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf (§ 5 i § 13 ust. 7 pkt 1), które, zdaniem Spółki, dopuszczało stosowanie w ramach jednej grupy taryfowej różnych opłat abonamentowych”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

---

²¹ Nie dotyczy wniosku o przedłużenie obowiązywania taryf.

6. Spółka w kontrolowanych taryfach nie uwzględniła stawki opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociagowych, o której mowa w § 5 pkt 7 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf, a sporządzona w związku z tym dokumentacja²² była niekompletna. Niezgodne z wymogami tego przepisu było także pobieranie przez RPWiK opłat z tytułu przeglądów (odbiorów) przyłączy wodociagowych²³, zdefiniowanych w następujący sposób: „Ocena zgodności wykonanych robót z projektem technicznym, m.in. przebieg trasy, głębokość posadowienia, rodzaj użytych materiałów, oznakowanie”, a więc dotyczących czynności związanych z przeprowadzeniem badań technicznych przez pracownika Spółki. Brak było również uzasadnienia prawnego dla pobierania opłat z tytułu ponownego montażu wodomierza, gdyż zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociagowo-kanalizacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „stawki opłat za przyłączenie do urządzeń wodociagowo-kanalizacyjnych nie zostały uwzględnione w taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Ze względu na rozległy obszar działania stawki opłat za odbiór przyłączy wodociagowych i kanalizacyjnych są zróżnicowane. W przypadku włączenia tych opłat w opłatę przyłączeniową cena musiałaby być uśredniona, co skutkowałoby tym, że osoby przyłączane obciążane byłyby nie po faktycznie poniesionych kosztach poniesionych przez Spółkę dotyczących ich podłączenia”.

(dowód: akta kontroli str. 435-437)

7. Spółka, dokonując przeglądów (odbiorów) przyłączy wodociagowych wskazanych w pkt 6 niniejszego wystąpienia, nierzetelnie sporządziła dokumentację odbiorów²⁴. Dotyczy to wybranych do badania:

- 12 „Protokołów przeglądu technicznego przyłącza wodociagowego”, z których:
  - w siedmiu – nie wymieniono pracowników RPWiK w składzie komisji dokonujących tych przeglądów (w każdym z pozostałych protokołów wymieniony był jeden pracownik RPWiK),
  - dziewięć – nie było podpisanych przez pracowników RPWiK (każdy z pozostałych protokołów podpisany był przez jednego pracownika RPWiK),
  - każdy zawierał oświadczenie, że „instalacja odpowiada wymogom określonym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie” (przytoczone rozporządzenie zostało uchylone 16 grudnia 2002 r.);
- 12 „Kart Pracy U”, w których nie wpisano wykonanych robót z wyszczególnieniem obmiaru i lokalizacji (na str. 1) oraz wykazu przepracowanego czasu i rozliczenia zarobków robotników (na str. 2) – wpisano tylko dane rejestrowe, tj. numer karty, datę, dane inwestora.

(dowód: akta kontroli str. 574-576)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że „przeglądu przyłącza dokonuje jednoosobowo pracownik RPWiK. Kalkulacja obejmuje godzinę pracy pracownika, która wyliczana jest na podstawie średniej stawki pracowników technicznych i kosztów dojazdów uzależnionych od lokalizacji przyłącza. Zakres przeglądu obejmuje sprawdzenie zgodności wykonanych robót z uzgodnionym projektem technicznym (trasa przyłącza, głębokość posadowienia, zastosowane materiały). Brak danych pracowników na protokole może wynikać z faktu, że protokół jest dostarczany do RPWiK na etapie wniosku o zawarcie umowy o dostarczenie wody i nie zawsze następuje to bezpośrednio po dokonaniu odbioru w terenie. Brak podpisu na protokole przeglądu jest niedopatrzeniem pracownika Spółki dokonującego przeglądu. Faktury za przedmiotowe usługi nie były kwestionowane przez Inwestora i zostały zapłacone. Karta pracy jest dokumentem wewnętrznym i w przypadku przeglądu przyłącza ma jedynie charakter pomocniczy”.

(dowód: akta kontroli str. 435-437, 444-445)

²² „Protokół przeglądu technicznego przyłącza wodociagowego”, „Karta Pracy U”.

²³ Związanych z procesem przygotowania nowego odbiorcy usług do świadczenia usługi zaopatrzenia w wodę.

²⁴ „Protokoły przeglądu technicznego przyłącza wodociagowego”, „Karty Pracy U”.

8. W badanych taryfach Spółka pominęła w tabeli nr 1 dla 2 grupy taryfowej (tj. w tabeli A z załącznika do rozporządzenia MB w sprawie określania taryf), wyniki kalkulacji opłaty abonamentowej dla pozycji „wodomierz sprzężony” oraz informację o łącznej wartości opłat abonamentowych dla poszczególnych grup taryfowych – wymagane § 5 pkt 2 ww. rozporządzenia. Z przepisu tego wynika, że wszystkie opłaty abonamentowe powinny być ujęte w taryfie i w kalkulacji.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił m.in., że „w tabeli nr 1 przeoczono opłatę za wodomierz sprzężony, która została ujęta w *Zestawieniu taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę*. Natomiast dla wodomierza dodatkowego nie doliczono opłaty za gotowość, ponieważ wodomierz dodatkowy zawsze występuje łącznie z wodomierzem głównym, dla którego została doliczona już opłata za gotowość”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

9. Przy wyliczaniu niezbędnych przychodów dla poszczególnych grup taryfowych²⁵ RPWiK uwzględniła koszty i przychody niezwiązane ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę odbiorców z terenu gmin tworzących Związek Międzygminny, dotyczące dostarczania wody „hurtowo” odbiorcom z terenu gmin Borzęcin i Nowy Wiśnicz. Przy kalkulacji cen i stawek w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę Spółka powinna uwzględnić koszty i przychody odnoszące się do obszaru gmin tworzących Związek Międzygminny, którego Zgromadzenie posiada upoważnienie²⁶ jedynie do zatwierdzenia cen i stawek taryfowych dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie tych gmin. Dla przypadków dostaw wody do odbiorców zlokalizowanych na terenie innych gmin zastosowanie mają przepisy art. 6 ust. 1a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „Spółka nie stosowała cen hurtowych, dlatego uwzględniono przy wyliczaniu niezbędnych przychodów dla poszczególnych grup taryfowych, koszty i przychody niezwiązane ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę, tj. dotyczące dostarczania wody „hurtowo” odbiorcom spoza obszaru objętego Związkiem Międzygminnym ds. Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku, tj. do Gminy Borzęcin i do Gminy Nowy Wiśnicz”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

10. Przy ustalaniu niezbędnych przychodów dla potrzeb obliczenia taryfowych cen i stawek opłat planowanych na rok obowiązywania taryf RPWiK nie uwzględniła głównych wskaźników makroekonomicznych i ich planowanych zmian (wpływających na poziom kosztów w roku obowiązywania taryf). Uzasadnienie zmiany warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania nowych taryf zostało opisane pobieżnie, a informacje zawarte w uzasadnieniach wniosków taryfowych odnosiły się do głównych składników infrastruktury wodociągowej i zawierały ogólnikowe stwierdzenia. Takie działanie stanowiło naruszenie § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MB w sprawie określania taryf, w świetle którego koszty uwzględniane przy ustalaniu ww. przychodów planuje się na podstawie kosztów poniesionych w roku obrachunkowym poprzedzającym rok, w którym wprowadzana jest taryfa, z uwzględnieniem planowanych zmian warunków ekonomicznych wpływających na poziom kosztów w roku obowiązywania taryfy.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „przez przeoczenie Spółka nie uwzględniła wskaźników wynikających z § 7 ust. 1 rozporządzenia. Jednak przedmiotowe wskaźniki Spółka przedstawiła Radzie Nadzorczej i Związkowi Międzygminnemu podczas opiniowania przez te organy wniosków taryfowych”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129).

11. Nierzetelnie ustalono cenę (netto) 1 m³ wody wodociągowej. Porównanie danych zawartych w tabelach nr 4 (tabele „D” – według wzoru rozporządzenia MB w sprawie określania taryf) wykazało, że w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę RPWiK

²⁵ W kontrolowanych taryfach.

²⁶ Wynikające z art. 24 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz § 11 ust. 2 pkt 18 statutu Związku Międzygminnego.

zawyżyła niezbędne przychody: o 187,3 tys. zł (w 2014 r.), o 195 tys. zł (w 2015 r.) i o 210,2 tys. zł (w 2017 r.). Po wprowadzeniu niezbędnej korekty do arkuszy kalkulacyjnych służących do obliczenia cen i stawek taryfowych otrzymano wyliczenia cen (netto) 1 m³ wody wodociągowej, które były niższe od cen w obowiązujących taryfach, i wynosiły:

- a) dla 2015 (1.02.2015 – 31.01.2017):
  - 4,08 zł (w 1 grupie taryfowej), tj. o 0,10 zł mniej od ceny 4,18 zł (w obowiązującej taryfie),
  - 5,06 zł (w 2 grupie taryfowej), tj. o 0,10 zł mniej od ceny 5,16 zł (w obowiązującej taryfie);
- b) dla 2017 (1.02.2017 – 31.01.2018)
  - 4,08 zł (w 1 grupie taryfowej), tj. o 0,10 zł mniej od ceny 4,18 zł (w obowiązującej taryfie),
  - 5,05 zł (w 2 grupie taryfowej), tj. o 0,11 zł mniej od ceny 5,16 zł (w obowiązującej taryfie).

Wyliczenia przeprowadzono na podstawie niżej wymienionych danych finansowych RPWiK za kolejne lata okresu 2014-2016, dotyczących, odpowiednio:

- kosztów bezpośrednich, tj.:
  - wynagrodzeń z narzutami (woda): 2 871 268 zł, 2 966 643 zł, 3 362 635 zł,
  - wynagrodzeń z narzutami (kanalizacja): 1 054 551 zł, 1 098 892 zł, 1 108 722 zł;
- kosztów ogólnych, tj.:
  - przypisu kosztów ogólnozakładowych do wody, tj.: 2 317 580 zł, 2 265 436 zł, 2 645 177 zł,
  - przypisu kosztów ogólnozakładowych do kanalizacji, tj.: 595 038 zł, 571 997 zł, 592 762 zł;
- udziału kosztów wynagrodzeń w kosztach wynagrodzeń (woda + kanalizacja), tj.: 73,14%, 72,97%, 75,20%;
- udziału kosztów wynagrodzeń według klucza podziału z tabeli nr 12, tj.: 79,57%, 79,84%, 81,69%;
- zmodyfikowanego przypisu kosztów ogólnozakładowych do wody, tj.: 2 130 289 zł, 2 070 475 zł, 2 434 930 zł.

(dowód: akta kontroli str. 106-124, 442-443)

Po przedłożeniu RPWiK wyżej wymienionych zależności i pytania o rodzaj klucza podziału i rodzaju danych wykorzystanych do przypisania kosztów ogólnozakładowych w ramach alokacji niezbędnych przychodów w taryfach na okresy: 1.02.2015 – 31.01.2016 oraz 1.02.2017 – 31.01.2018, Prezes Zarządu RPWiK wyjaśnił, że „podział kosztów ogólnozakładowych dokonywany jest według struktury wynagrodzeń. System informatyczny dokonuje podziału i przypisaniu wyliczonych kosztów do poszczególnych kont co miesiąc. Wydruki za wszystkie okresy będące bazami do sporządzania wniosku zostały przekazane, a także wyliczenie kosztów ogólnozakładowych przypisywanych do niezbędnych przychodów dotyczących taryf na poszczególne okresy, dotyczy to również taryf na okresy: 1.02.2015 – 31.01.2016 oraz 1.02.2017 – 31.01.2018”.

(dowód: akta kontroli str. 442-443)

Zdaniem NIK w wyniku zawyżenia ceny wody odbiorcy zaopatrywani w wodę wodociągową przez RPWiK ponieśli, w okresie obowiązywania ww. taryf, zwiększone, nieuzasadnione wydatki w wysokości netto 0,10 zł i 0,11 zł za każdy 1 m³.

12. W trzech taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę (na okresy: 1.02.2014 – 31.01.2015, 1.02.2015 – 31.01.2016 i 1.06.2017 – 31.05.2018) opublikowano niewystarczające informacje, które odnosiły się tylko do wysokości ceny za wodę i ścieki (netto i brutto). W świetle art. 24 ust. 7 w zw. z art. 2 pkt 12 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę publikacji podlegają zatwierdzone taryfy obejmujące zestawienie cen i stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz warunki ich stosowania.

(dowód: akta kontroli str. 106-124)

Prezes zarządu wyjaśnił, że „Spółka powyższe zapisy interpretowała w ten sposób, że w publikacji wystarczy wyłącznie informacja o wysokości cen i stawek opłat za wodę i ścieki (netto i brutto)”.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

Według regulaminu organizacyjnego Spółki za właściwą organizację wewnętrzną RPWiK odpowiadali Prezes i Wiceprezes Zarządu Spółki. Główny księgowy odpowiadał m.in. za prawidłowe opracowywanie kalkulacji stawek opłat za dostarczoną wodę. Kierownik Działu Technicznego odpowiadał m.in. za prawidłowe dokumentowanie przeglądów (odbiorów) technicznych przyłączy wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 421-434, 468-469)

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷, wnosi o:

1. Prawidłowe i rzetelne sporządzanie wniosków o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.
2. Zrekompensowanie odbiorcom zawyżenia ceny 1 m³ wody w okresie obowiązywania dotychczasowych taryf: 2015 (1.02.2015 – 31.01.2017) i 2017 (1.02.2017 – 31.01.2018).
3. Prawidłową publikację zatwierdzonych taryf.
4. Zapewnienie rzetelnego sporządzania dokumentacji związanej z odbiorami przyłączy wodociągowych.
5. Formalne zgłoszenie Zarządowi Związku Międzygminnego zmiany obszaru działalności RPWiK wskazanego w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a także w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Krakowie, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych w związku z tym działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 26 września 2017 r.

Kontroler

Andrzej Lis
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Jan Kosiniak
Wicedyrektor

²⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 524. – dalej: *ustawa o NIK*.